

NÉPNEVELŐ.

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN- ÉS GÖRÖG-SZERTARTÁSÚ KATH. NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT.

Megjelenik minden vasárnap egy ívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy-egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre 3 frt. Kéziratokat nem küldünk vissza

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

Királyi Pál-uteza 13. szám
(Szent-István-Társulat).

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért, minden közlés után 2 kr. (4 fillér) fizetendő. — Egyéb hirdetéseknek egész oldal 16 frt. fél 8 frt. negyedrészt 4 frt. és egy nyolczadrész oldal 2 frt. A 30 kr. bélyegilletéket a hirdető fizeti. A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Visszatekintés.

Az utazó, ha fáradalmainak kipihenése végett az útszeli fa árnyas hűvösebe tér, önkéntelenül visszagondol a már megtett út alatt szerzett tapasztalatokra, élményekre. Lelke megfejthetlen vágygal végig halad képzeletben mindazon benyomások tárgyain, a mik mellett valának a megfigyelésre és megismerésük által az értelem oly értékes anyaggal gazdagodott, amely méltó az utazás becsének növelésére és alkalmas arra, hogy kedvet, kitartást, vágyat öntsön a szívbe a hasznos utazás folytatásához. Ily útas helyzetébe képzeljük magunkat e pillanatban.

Hazánk nagynevű kath. társulata, a Szent-István-Társulat, megértvén a magyar kath. néptanítás régi-régi óhaját, bölcsen felfogván egy kath. szellemű ingyenes szakközlöny szükségét: a régi, a rokonszenves »Népnevelő«-t ez év elején, mint a magyarországi latin- és görög-szertartású kath. népoktatási intézetek hivatalos organumát indítá útnak. Tehát immár egy évi pályafutás van mögöttünk. Tartunk mi is egy kis pihenőt. Vessünk futó pillantást az egyévi munkára. Lássuk, hogy egyáltalában mi becsé van fáradalmainknak, s mennyiben méltó az elért eredmény az édes visszaemlékezésre, mennyiben alkalmas annak értéke a további tevékenység föntartására, de különösen a lap törekvésének intenzivebbé tevésére?

Távol áll tőlünk minden szerénység, egyáltalában nem tartottuk soha s nem tartjuk ma sem illőnek a hivalkodást; de mindamellett is nyugodt önértékeléssel konstatajuk, hogy a »Népnevelő« a lefolyt év alatt, habár mint hivatalos tanügyi organumnak teljesen járatlan úton kellett is haladnia, igen is nemes önértékeléssel tekinthet vissza működésére, mert:

feladatahoz híven ápolta és fejlesztette a kath. népoktatási intézetek közegeiben az anya-

szentegyházhoz való tartózkodás édes érzelmét.

Élesztette a kath. tanítói karban a vallásos szellemet, s a mennyire a körülmények lehetővé tették: időszerű paedagogiai és módszertani cikkeivel alkalmat nyújtott a tanítói szakképzettség gazdagítására is; szóval, programjához híven a tanítói önképzésnek mindenkor szolgálatára állott, hogy a szív és ész helyes irányú művelése által nagyobbodjék a tanítói kar értéke és az ezen alapuló tekintély súlya, mely egyedül lehet eszköze a tanító társadalmi emelkedésének, erkölcsi és anyagi érdekeik kedvező fejlődésének.

Ezen szempontokból helyezett azután kiváló súlyt arra, hogy a tanítói körök és egyesületekkel minél bensőbb és közvetlenebb viszonyt létesítsen. Többször felemelte szavát az orsz. kath. tanítói gyűlés érdekeiben, hangoztatván: hogy különösen mai viszonyaink között szinte elodázhatatlanul szükséges a számban nagy, de szervezatlenségével fogva országos kath. tanügyi előnyök kivívására, a kath. tanítókat közelről érdeklő dolgok kedvező elintézését befolyásolni képtelen tanítói karnak, országos testületé való szervezése. De nem hagyta figyelmen kívül azon országos jelentőségű kérdéseket sem, melyek mint közvetlenül kath. tanügyi kérdések kívántak őszinte hozzászólást megbeszélést.

Nem folytatjuk tovább, beszéljenek helyettünk a »Népnevelő« ez évi számai. Lehetnek ugyan egyesek, kik mindazt, a mit azokban olvashatnak még kevésnek tartják, s messzebb menő igényeik vannak egy hivatalos organumot illetőleg. Ezeknek megszívelésül csak azt ajánlhatjuk: hogy lássák be, miszerint ezért is, amit a »Népnevelő« mai terjedelmében birunk, ezért is már halat adhatunk az isteni Gondviselésnek.

És tényleg jól eső örömmel hirdethetjük miszerint a kath. tanító társadalmi javarésze hálával,

van eltelve a Szent-István-Társulat nagymélt. elnöksége és hivatalnoki kara iránt. azért, hogy javaslatukra a Társulatnak gondoskodása tárgyát kezezi a tanítók erkölcsi és szellemi emelkedése.

Vannak egyesek, kik közvetlenül a Társulat elé járulnak legmélyebb köszönetükkel, vannak ismét, kik szerkesztőségünket bízzák meg a kedves kötelesség közvetítésével. Ily megbízatásnak teszünk eleget ezuttal is, midőn e visszapillantásunk kapcsán juttatjuk a nemes Társulat elé a hazai kath. tanító-egyesületek egyikének, a besztercebányai egyházmegyei tanító-egyletnek köszönő iratát, mely így hangzik:

Nagyméltóságú Elnökség!

A besztercebányai egyházmegyei róm. kath. tanítók egylete folyó évi szeptember hó 24-én megtartott rendes közgyűlésén tárgyalván a Szent-István-Társulatnak azon böles és nagy aldozatot igénylő intézkedését, mely szerint az igen tisztelt Társulat az egyházellenes szellemű népnevelési és szakirodalmi folyóiratokat ellensúlyozandó a hazai kath. neptanítóknak a »Népnevelő«-nek alapítása és ingyenes megküldése által alkalmat nyújtani kegyeskedett, hogy szellemi tehetségeiket fejleszthessék és összpontosíthassák, s hogy közös érdekeiket abban meghányják és megvédhessék, azt a határozatot hozta, hogy az igen tisztelt Társulat Nagymélt. Elnökségének ebbeli böles és tetemes kiadásokkal egybekötött intézkedéseért a besztercebányai róm. kath. tanítóság részéről a legforróbb hála-köszönet nyilváníttassék.

Mely határozatban az alulírt elnökség ezennel tiszteletteljesen eljárva, mely hódolatának kifejezésével maradt, Nagyméltóságú Elnökségnek Korponán, 1895. évi december hó 9-én. Alázatos szolgálója *Machovich Izidor*, apát, egyházmegyei főtanfelügyelő, egyleti elnök.

Mi hozzácsatoljuk ez irathoz a magyar kath. népoktatási intézetek és intézmények összeségének legmélyebb köszönetét azon igérettel kapcsolatosan: hogy a »Népnevelő« a kath. tanítósággal egyetemben a megkezdett úton évről-évre nagyobb és szebb eredményvel óhajt és akar a Szent-István-Társulat, mint alapító, intenczióinak megfelelően a keresztény szellemű nemzeti kultúra felvirágoztatására közremunkálni.

Ugy legyen!

Kell-e a nem-magyarajku népiskola tanítójának a növendékek anyanyelvén beszélni?

Különösen az újabb időkben, ahogy a nemzeti eszme mind erősebb hullámokat ver s egyre lázasabb a törekvés, hogy édes hazánk

nyelvét idegen ajku testvéreink mind szélesebb körben sajátítsák el éppen a saját érdekükben, — megokolt a felvetett kérdés vitatása. Hogy meggyőzően fejtegethessem a tételt, összefüggésbe kell azt hoznom az idegen nyelv tanításának módszerével.

Valamely nyelv elsajátítására kétféle módszer használunk: vagy a direkt módszert, midőn a gyermekkel a célba vett nyelven érintkezünk, vagy a közvetett módszert, midőn az ismertről ismeretlenre — elvet tartva szem előtt — a gyermek anyanyelvét használjuk közvetítőnek.

Ennek is, annak is vannak követői. A direkt módszer védői azonban annyira mennek, hogy még a tanítótól is megkövetelik, hogy ne tudja a gyermekek nyelvét, amely körülmény kényszeritené — szerintök — a növendékeket arra, hogy a tanítandó nyelvet önérdekükben minél előbb elsajátítsák. A tény az, hogy bármelyik módszerrel lehet eredményt elérni, de én úgy a saját, mint számtalan éppen olyan kartársam tapasztalatából, akik idegen iskolákban működnek, arra a meggyőződésre jutottam, hogy a tanítónak kell tudnia növendékeinek anyanyelvét.

Nézzük csak, miként vélekednek e tekintetben a gyakorlat emberei.

Az 1890 ik évben megtartott IV. egyet. tanítógyűlés első tételéül a magyar nyelv tanítását tűzte ki. Ha a szép számmal kidolgozott fejtegetéseket nézzük, úgy találjuk, hogy éppen a nemzetiségi iskolákkal bíró egyletek, — tehát amelyeknek a szava itt autentikusabb — akár egyenesen, akár leplezve, az eljárás jelzésével oda nyilatkoznak, hogy *a tanítónak a gyermekek anyanyelvét értenie kell*, teszik pedig e nyilatkozatot a posterióri akkor, mikor a közvetett módszert vallják magukénak; egyedül a beszterce-naszódvármegyei ált. tanítóegyesület javasolja a direkt módszert.

Az 1893-ban tartott tanfelügyelői kongresszuson Bánhegyi István, békésmegyei tanfelügyelő, határozottan a direkt módszer mellett tört pálezt s indítványozta: »ezélszerű a nemzetiségi iskolákban oly tanárokat (tanítókat) alkalmazni, akik tanítványaik anyanyelvét nem értik.« A kérdés felett megindult szóharcz azal végződött, hogy a többség nem fogadta el az indítványt amaz udvarias megokolással, hogy az e nemű intézkedés a törvényhozástól függ. A valóság pedig az, hogy az e nemű intézkedés még sem függ a törvényhozástól, aminthogy pl. nem egy iskolafentartó most is él vele, avagy pl. több tanfelügyelő éppen a saját álláspontjából kiindulva, olyan tanítókat neveztet ki a nemzetiségi iskolák élére, akik az ott divó nyelvet nem értik.

De mit mutat ez a két többségi vélemény, ha nem azt, hogy a gyakorlat emberei a különben nagyon tetszetős, mert ideális-direkt módszert nem fogadják el, amivel egyuttal a tanítóra nézve elengedhetlen posztulátumnak

mondják a gyermekek anyanyelvének ismeretét.

A való az, hogy nem a gyermekek vannak a tanító, hanem a tanító a gyermek miatt; tehát ha czélt akar elérni, első sorban a tanítónak kell birnia amaz eszközökkel, melyekkel a gyermekekkel érintkezhetik: azoknak nyelvvel. Az iskola nem nyelvtanító, hanem nevelőintézet, már pedig a nevelés csak úgy hatásos, úgy eredményes, ha a gyermeki szívre hatunk, ami mindaddig ki van zárva, míg meg nem értethetjük magunkat s míg mi őket nem értjük, ami, ha a gyermek nyelvét nem birjuk, csak akkor állhat be, ha ez birandja a tanítót; de hát az eddig elpazarolt időt ki veszi a lelkére? Hogyan érvényesíthetők a neveléstannak, a tanítástannak legegységesebb követelményei, ha a gyermek nem érti, miről beszélünk s ha mi a gyermeket a megnyilatkozás legfőbbjéből, beszédjéből nem ismerhetjük, annak eszejárását, belső énjét nem tudjuk. A bizalom, a bátorság felkeltése, a szív- és jellemképzés, a megértetés, a magyar nyelv megkedveltetése stb. csak akkor lehetséges, mikor már engem legalább részben megértene. Hogyan járunk el bizonyos esetekben, miként tegyünk bizonyos alkalmakkor, ha teszem pl. a gyermek mond valamit s mi nem tudjuk, mit beszél? mert hát attól a 6, 7, 8 éves gyermektől a legjobb eredmény mellett sem kívánhatjuk, hogy ő bármely panaszát, hogy ő a mondókáját már kezdettől magyar nyelven adja elő. Vajjon alkalmas-e ezen körülmény arra, hogy bennünk szerető atyját, jóltevő tanítóját lássa, akit viszont szeressen, akihez ragaszkodjék, akivel szemben bizalommal viseltessék?!

S aztán ne felejtjük el, hogy az iskolában megszabott anyag áll előttünk, amit akként kell feldolgoznunk, hogy az a gyermeknek élő s ne holt birtokává váljék, amihez az szükséges, hogy a tanultakat értse is. Az anyák (a direkt) módszere eredményt mutat, de hogy előbb vagy később, az nem olyan felette lényeges: de az iskolában ki van szabva az idő, mely alatt a bőséges tananyag megemésztendő. Azon iskola, ahol a tanító nem ismeri a gyermek anyanyelvét, lehet kitűnő dresszirozó avagy magoltató intézet, de ennek a munkának az életre csekély a kihatása, amint hogy a tapasztalás igazolja is, hogy a mit a gyermek nem értett meg, tehát ami nem ment a vérebe, azt csakhamar elfelejti; már pedig még a legfelsőbb fokon is előfordulnak olyan dolgok, amiket a gyermeknek hiába magyarázunk, megjegyzi ugyan, tudja is reprodukálni, de öntudatos birtokává talán csak akkor lenne, ha saját anyanyelvén értetjük meg vele; s ha a megértetés hiánya miatt az az elfelejtés még a saját nyelvű iskolákban is oly gyakori, mennyivel gyakoribb lesz a nemzetiségi iskolákban, ahol ilyenén még a visszaemlékezés összekötő

szálai is annyira lazák, hogy csakhamar szétfoszlanak. Az ilyen ismeretszerzés sokáig csupán értéktelen majmolás, miként a csecsemő majmolja a hallottakat és látottakat mindaddig, míg a hang, jegy és fogalom közti összefüggés benne határozott tudattá nem válik. De hát ez megengedhető a csecsemőnél, akinek arra van ideje, de nem követhető az iskolás tanulónál, akivel a meglévő anyagot a kiszabott idő alatt úgy kell elvégezni, hogy azt kezdettől öntudatosan birja.

Igen, ha az az iskola úgy volna, hogy 1—2 évet tisztán a nyelv elsajátítására lehetne fordítani; de ma az nem lehetséges, mert a szülők némelyike követelésekkel is léphet fel s ha négy évi tanítás után nem vihetik a gyermeket pl. a gimnáziumba, menthetjük-e magunkat azzal; hja, nem sajátíthatta el az anyagot, mert a magyar nyelv tanításával voltunk elfoglalva! vagy azzal az okoskodással: hátha megbukott volna valamelyik osztályban s azért nem vihetné!?

És én a kisdedovásról szóló 1891. évi XV. tcz-nek éppen abban látom egyik szép czélatát, hogy az elemi iskolának olyan anyagot szolgáltasson, amelylyel az előirt tanterv már magyar nyelven kezelhető. Sajnos, hogy a mindig többet! uraló elv már ide is kezdi befészkelni magát s az egyre bővülő anyag — ami hovatovább itt is megteremti a túlterhelést — a nemzeti nyelv elsajátíthatásának kárára egyre felülkerekedik.

De tekintsük a kérdést az opportunitás, a köz- és politikai szükséglet szempontjából.

A tanító feladata nemcsak az, hogy a tantervben előirtakat elvégezze, hanem az is, hogy a népnek tanácsadója, vezetője legyen. A tanító hivatásának szép része az iskolán kívülre esik. Ám, hiába fordul a nép ahhoz a tanítóhoz, aki őt nem érti. Más oldalról meg a tanító nem is egyszer jön olyan helyzetbe, ahol okvetlenül kell értenie a szülők nyelvét, pl. az elkerülhetetlen, talán hivatalos érintkezéseknél, pl. ha bizonyítványt, ha útbaigazítást, ha felvilágosítást kérnek éppen gyermekük érdekében. Hivjon tolmácsot? Először is ez nem mindig lehetséges, másodsor meg a másodsor megragott étel sosem olyan, mint az első kézből vett.

Éppen ezen körülményt használják fel az izgatók ellenünk s a nép hisz nekik, hiszi, hogy ami őszinte, egyedül az ő javukra czélzó nemzeti törekvéseink vesztükre, az ő kiirtásukra vannak. A magyar tannyelvű iskolát, a magyar tannyelvű óvodát ellenzik, gyűlölik, ezeknek vezetőitől idegenkednek, azokat gyanakvó szemmel nézik. Hol van itt a bizalom? hol a közreműködés lehetősége? És mennyire megváltoznék a balvélemény, ha a tanító, ha az óvó alaposan fel tudná őket világosítani tévedésükről, a nemzetiségi izgatók gonosz fondorlatairól, félvezetésétől, hogy megszűnjék a gyanakvás,

hogy megszilárduljon a bizalom, hogy megteremtődjék az együttműködés, mint amiknek hiánya békákba szorítja a vasakat, a vaszorgalmat is.

Megemlíthetném a tételnek azon vonatkozását is, mely a saját anyagi előnyünket avagy hátrányunkat érinti; nem teszem, csak arra utalok, hogy még a megelhetesen, az önfentartáson is könnyít az, ha érintkezhetünk polgártársainkkal. Felhozhatnám azt, hogy a nép nyelvének nem bírása tekintélyünk rovására is van; nem teszem, csak utalok arra, hogy a nyelvünkön nem beszélőt kevesebbet tartjuk. Ez emberiségünk tulajdona, ami annál kifejtettebb a néppel, ha egész környezetével tud érintkezni, csak egyvalakivel nem. Hanyszor teszük az ilyent nevetség tárgyává!

Ne is tartsunk attól, hogy az a tanító, aki a gyermekek anyanyelvét tudja, sokszor kísértetbe fog esni s e nyelvet használja. Ez épenséggel nem baj, sőt kell is mindannyiszor, valahányszor a megértetést különben nem vagyunk képesek eszközölni, s ez az uzus, ahogy a tapasztalat mutatja, nem is válik a magyar nyelvi tanítás eredményének kárára, ha egyébként a vezető lelkiismeretes s hazafias, s ha a haladhatásra befolyással lévő egyéb körülmények kedvezők.

Ne is ringassuk magunkat ama tévhitben, mintha az, hogy a tanító nem tudja a gyermekek anyanyelvét, ezeket arra kényszerítene, hogy a tanító nyelvet iparkodjanak mielőbb elsajátítani. Ez a hiedelem nálunk még most, mikor a mi népünkben a tudvány hiányzik; mikor annak az iskolázatásnak a szükségét nem látja, nem érzi; mikor a magy. nyelv bírásának hasznát csak elvétve, talán a tömeg 15–20%-a érzi, mondom, ez a hiedelem a jelzett tények mellett csak kedves, ártatlan — illuzió utópia marad.

Váczy István.

Nyílt kérelem a besztercebánya-egyházmegyei r. kath. népiskolák t. fenntartóihoz.

Édes magyar hazánk jövő évben minden eszközt megragad, hogy őseink honalkotása ezredik évfordulóját méltóan megülje, hogy ekként egyrészt a külföld előtt egy ezredévek dicső átküzdését mintegy visszavarázsolva, annak nemcsak nemzetünk léte fentartásában való mindenkor kifejtett dalias vitézségét, hanem a polgariasodást elvitazhatlanul tanúsító művészetek és tudományokban való fejlettségét illetőleg elismerését kivívja; másrészt, hogy apáink honfentartás és nemzeti dicsőség növelés nagy művében határt nem ismerő áldozatok példáinak visszaidézése által nem kisebb lelkesedésre ösztökélje a küszöbön lévő évezredben hasonczélért majdan küzdendő unokákat.

A millenáris ünnepségek során ezen ezél

elérésében nem utolsó helyen lesz hivatva közremunkálni a nagy arányokban készülő s egész művelt világ figyelmét lebilincselő országos kiállítás, mert ott multunk dicsősége és gazdagsága s jelenünk életrevalósága és versenyképessége lesz bemutatta a jóakarónak és karlibegőnek egyaránt; s azért kívánatos, hogy azt idegenek minél kiterjedtebb mérvben lássák, és szükséges, hogy honfiak kivétel nélkül szemléljék meg az ott összehalmozottakban hirdető nemzetünk erejét és dicsőségét, mivel az lesz leghitelesebb bizonyága dicső multunknak és legbiztosabb útjelzője jövőnknek.

S ha minden honfira, úgy a tanítókra elvitazhatlanul hatványozottan szükséges az országos kiállítás megzemlélése, mert a hazáért lelkesülő tanítók lelkesedésre gyulasztják majdan a nevelésükre bizott zsenge fiatalságot, mely arra hivatott, hogy nemcsak megőrizze, hanem dicsőség és boldogságra emelje az ősök pazarul öntött vérével szerzett örökséget.

S mert a nemzet ezen számottevő munkasai nincsenek abban a szerencsés anyagi állapotban, hogy saját egyedüli áldozattal megzemlélhessek ezen nemzetünk dicsőségét hirdető kiállítást és abból meríthessenek a nemzet zsengeibe csepegtendő hazaérti lelkesedést, azért a besztercebánya-egyházmegyei r. kath. tanítók-egylete f. évi szept. 24-én tartott közgyűlési határozata alapján az alulirt elnök azon tiszteletteljes kéressel járul az egyházmegye területén lévő r. kath. népiskolák igen tisztelt fentartóihoz, hogy iskolaikban működő tanítók a jövő évi országos kiállítás megzemlélhetése tekintetéből iskolai pénztárakból némileg segélyeztessenek.

Hazafias üdvözlettel

Korponán, 1895. évi december 9-én.

Machovich Izidor s. k.
apát, egyházm. főtanfelügyelő, egyll.
elnök.

A besztercebánya-egyházmegyei róm. kath. tanító-egylet »Nyílt levele« oly üdvös eszmét pendített meg, amelynek valósitása nemcsak hogy méltányos, hanem sok tekintetben kötelességét kell hogy képezze az egyes iskola-fentartóknak. És éppen azért, hogy e »Nyílt levél«-nek úgy a besztercebányai, valamint az ország többi egyházmegyéiben is meg legyen a várható eredménye, a szerkesztőség részéről azon tiszteletteljes véleményt nyilvánítjuk, miszerint czélszerű volna, ha t. kartársaink felkéri a hitközségi iskolák iskolaszéki elnökeit, hogy e »Nyílt levelet« egy legközelebbi iskolaszéki gyűlés tárgysorozatába fölvenni s azt jóakaratu tanácskozás tárgyává tenni sziveskedjenek. Megjegyezzük végül, hogy lapunk az ily gyűlések kedvező határozataról mindenkor örömmel fog értesítést adni. Szerk.

Egyesületi élet.

A beszterezebányai egyházm. rk. tanítóegyesület f. évi közgyűlése. A közgyűlést ngs. ft. *Machovich Izidor* apát-főtanfelügyelő s egyesületi elnök a nagy számban megjelent tagok meleg üdvözlésével nyitotta meg. Az elnöki megnyitó konstatálja, hogy az egyesület a lefolyt évben is kiváló munkásságot fejtett ki. *Klein Károly* alelnök indítványára az elnöki beszéd és jelentés a közgyűlési jegyzőkönyvben megörökítették. Főt. *Gáspár Ferencz* egyleti pénztáros jelentése szerint az egyesület 1894. évi bevétele 425 frt 23 kr., kiadása pedig 313 frt 48 kr. Az egyesület tőkéje 2222 frt 03 kr., nem számítva bele a 400 frtos Kamaszy-féle alapítványt. A könyvtárnoki jelentésből kitűnik, hogy az egyleti könyvtár 43 művel szaporodott; a könyvtár 206 műből (300 kötet) áll, 500 frtot meghaladó értékben. A bíráló bizottság javaslata alapján *Loja Károly* czuki tanító dolgozata 10 frt 86 krral, *Pletrich János* szucsányi tanító dolgozata 6 frt 44 krral jutalmaztatott. Feszült érdeklődéssel kísérte a közgyűlés az egyesület kebelében működő millenárius bizottság részletes jelentését, melyből kiűnt, hogy az egyesület az ezredéves kiállításra 18 tagtársnak már beérkezett és sikerült tárgyaival veszen részt. Határtalan lelkesedéssel fogadtatt a megyés püspök úr öméltségének leirata, melyben a kiállításra szánt s már sajtó alá rendezett „Történelmi Névtár“-nak kiadását helyesli, s a névtárnak felajánlását megtiszteltetésnek veszi s köszönettel fogadja egyben felszólítást intéz az elnökhöz, hogy a mű kiadási költségei iránt őt értesíteni sziveskedjék. Az országos milleniumi kiállítás alkalmából tartandó II. országos egyetemes tanügyi kongresszuson az egyesület képviselőivel: Klein Jenő, Smetana József és Maxian Márton tagok bizattak meg. Az egyes körök indítványait illetőleg, a következők határozattak: a) a közg. bizottságok és az iskolafentartók felkérértnek, hogy az ezredéves kiállításra menő kath. tanítók a községi, illetve az iskolai pénztárakból segélyeztessenek. b) megkerestettek a hazai könyvkiadók, hogy újabb időben a kiadásukban megjelent és az ezután megjelenendő tankönyvekből egy-egy példányt az egyesületi könyvtár részére adományozni sziveskedjenek, c) kimondatott, hogy az „iskolai krónika“ az egyhm. összes népiskoláiban vezetessék, az erre vonatkozó tervezetet a központi bizottság küldi szét. d) a püspök ur öméltségének névnapja alkalmából az egyesület ragaszkodásának és szeretetének kifejezésére elnök felkérte. e) Nagy lelkesedés között határozatba ment, hogy a Szent-István-Társulat nagym. elnökségéhez a »Népnevelő«-nek, e nélkülözhetlen kath. hiv. népiskolai szaklapnak alapításáért, továbbá azért, hogy azt minden kath. iskolának ingyen megküldi, köszönő irat intézessék. A kath. tanítók fogadalmi zászlójára a közgyűlés 40 frtot; az orsz. kath. árvaházi bizottság által az egyesületnek megküldött, s az árvaházi alapot gyarapító lapocska beváltására pedig 17 frtot szavazott meg. Végül a tisztujítás ejtetett meg következőképen: Világi elnök: Klein Jenő; jegyzők: Klein Károly és Smetana Szaniszló; pénztáros: Machovich Antal; könyvtárnok Hergott Adolf; ellenőr: Smetana Szaniszló. Kimerítve lévén a tárgysorozat, elnök önga a közgyűlést bezárta.

A „Rozsnyó-egyházmegyei rk. tanítóegyesület“ által az 1895. évre kitűzött 30–30 koronás pályadíjakat ifj. *Makkay György* lapujtói és *Peták István* gönczbányai tanítók nyerték el.

Fogadalmi zászlónk.

Hogy a kath. tanítói karban élénk visszhangra talált ez eszme, legjobban bizonyítja azon körülmény, hogy az ország minden részéből küldöttek adományokat, de legtömögesebben a beszterezebányai, esztergomi és veszprémi püspökségekből, a mi már lehetővé

tette ezen alkalomból 421 frt 36 krról számolni be.

Kétségtelen, egy maradandó emlékki szép műre ez az összeg még kevés, azonban táplál a remény, hogy a magyar kath. tanítói kar nem engedi az ügyet elaludni, hanem azon lesz, hogy testet öltön az. Nem dícsvágy, nem ömlengésekbe burkolt nagyúri hóbort szülte ez eszmét, hanem az egyház, a haza s mindezekben a kath. tanügy iránti szeretet, mely nem tűri meg az önzésnek, hiúságnak legkisebb porszemét is, melylyel magának nevet biztosítson.

Az ezredév napjain, midőn egy nemzet szíve repdes örömeben a megért jelen fölött, minden téren megindul a mozgalom méltó ünnepet ülni, s mi kath. tanítók maradnánk tétlenül? Lehetetlen!

Azért ismételten fordulunk a magyar katholicus tanítói kar egyházi és világi férfiaihoz: legyenek szivesek kettőzött ügybuzgalommal e nemes szándék szolgálatába állani s a fogadalmi zászlóra gyűjteni, legyen legalább nekünk is egy emléktárgyunk annak a hirdetésére, hogy a magyar kath. tanítói kar minő kegyelettel tudott viseltetni ama nap iránt, melyen egy ezredévnek záróköve tététt le pompával és multunkhoz méltó fényvel.

Adakozzunk és gyűjtsünk tehát, hogy a szükséges összeg minél előbb rendelkezésre álljon; mert az idő rohamosan közeledik, midőn a kath. tanítók nagygyűlése a zászlószentelés kimagasló ünnepélyével kapcsolatosan lesz megtartva.

A begyűlt adományok évi zárlata ez:

Ujabbán adakoztak:

Beszterezebányai egyhm. tantestület	40.—
Dregely-palánkai ker. tantestület	4.20
Koller Ferencz tanító	—50
Fodor József káplán	—50
Ujszász-szolnoki ker. tantestület	5.—
Dr. Steinberger Ferencz	2.—
Tanító-képzőintézet Szatmár	1.—
Stark Lajos	—50
Krasznay Zsigmond	1.—
Polgáriskolai tanítóképző	1.—
Tanítónőképző Szatmárott	1.—
Polgári leányiskola	1.—
Perényi János	1.—
Kisdedvőnőképző Szatmárott	1.—
Láng Antal	1.—
Szalay Sándor	—50
Báthory Endre	—50
Szanyi Ferencz szanyi plébános	2.—
Kisgyura tanító	—50
Frick György tanító	—50
Frick Lajos tanító	—50
Györgyos József tanító	—30

Összesen 65 50

Hozzáadva a régebbit 355.86

Főösszeg 421.36

Bertalan Vincse

a kath. tanítók szövetségi bizottságának küldött pénztárosa.

VEGYESEK.

Tanítók védelme. A zalamegyei tanító-egyesület járásköre Novák Mihály indítványára igen fontos kérdéssel foglalkozott s ugyanarra felhívta az összes hazai tanító-egyesületek figyelmét is. A kérdést a »Magyarország« egy értesítése kapcsán vetették fel, mely arról szól, hogy egy tanítót semmiségért megtámadták hivatalos munkakodása közben. Az egyesület kimutatta, hogy hasonló esetben a támadás nem részesült hatósági megtorlásban, hanem a tanítót arra utasították, hogy, ha becsületében vagy privát személyében sértve érzi magát, nyitva van ő előtte is a járásbírósg ajtaja. Míg tehát a törvény az utolsó falusi baktort és kukoricza esőst is hatósági védelem alá helyezi, az iskolát és tanítót mindenkivel szemben védelem nélkül hagyja. A kath. tanítók szolgálati pragmatikájában minderről gondoskodva van. Ily esetekben tűnik ki csakugyan, mennyire szükséges, hogy az elaboratum javaslatok mielőbb megnyerjék a nagym. püspöki kar jóváhagyását.

A közoktatásügyi tanács átalakulása. A hivatalos lap a napokban tette közzé a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletét, melylyel a király legfelső elhatározása alapján az országos közoktatásügyi tanácsot feloszlatja s ez alkalommal a tanács minden tagjának köszönetet nyilvánítván, a legközelebb kihirdetendő új szervezeti szabályzatnak életbeléptetéséig az átmeneti teendők ellátásával a tanács eddigi elnökségét bizza meg.

Az iskola-bizonyítványok kiállítása. Az oklevelek és bizonyítvány-másodlatok kiállítása ügyében a közokt. miniszter az utóbbi időben történt visszaélésekre való tekintettel, rendeletet bocsájtott ki. E rendelet szerint középiskolákban, felső kereskedelmi, ipari, felső nép- és polgári, felsőbb leányiskolákban, továbbá tanító- és kisdudóvónőképző intézetekben az osztály- és érettségi bizonyítványi másodlatok kiállítását és kiadását az illető intézet igazgatójára ruházta. Az osztály-bizonyítvány másodlatáért 2 korona. Tanképesítő okmányok, főiskolai oklevelek, államvizsgálati bizonyítványok másodlatainak kiállítását azok eszközölhetik kik az eredetit is jogositva vannak kiállítani. Meghagyja azonban a miniszter, hogy a másodlatok kiállításánál a kiállítók ügyeljenek arra, hogy visszaélés ne történjék és ha ennek gyanúja fenforogna, a bizonyítvány elvesztésének igazolását követeljék.

— A Szent István Társulat **tankönyvek és tanszerek jegyzéke 1895–96-ra** megjelent s kívánatra ingyen és bérmentve több példányban is megküldi az ügynökség: Királyi Pál-utca 13. sz.

Gazdák és kertbirtokosok mindazt, a mire gazdaságukban és a kertben magvak és műtrágyákból szükségük van, a legmegbízhatóbb és legjobb minőségben **Mauthner**

Ödön budapesti magkereskedéséből (Andrássy-út) szerezhetik be, mely ide vonatkozó árjegyzékét bárkinek ingyen és bérmentve megküldi. — Minden rendelés még a beérkezés napján pontosan elintéztetik.

RÖVID HÍREK. Nők az egyetemen. Wlassics miniszter aláírásával közölték a karácsonyi lapok azt fontos kormányrendeletet, mely a nőknek az egyetemre való bocsátását szabályozza. — A fővárosi elemi népiskolák tantervének revíziójára az év elején szakértő bizottságot küldött ki a fővárosi tanács, mely bizottság Verédy dr. tanfelügyelő elnökle alatt serényen dolgozik, hogy a revízió még a jövő tanév kezdete előtt befejezhető legyen. — Kecskeméten felsőbb leányiskolává alakítják át az ottani polgári iskolát. — A II. orsz. és egyetemes tanügyi kongresszusra ujabban Nógrád vármegye 100 frtot, Csongrád vármegye, Arad és Kecskemét városok 50–50 frtot, Szász-Régen város 20 frtot küldött. Az előkészítés munkáiban egyre több testület és egyesület vesz részt. *Tay:* az orsz. gazdasági egyesület a gazdasági szakoktatási osztály előkészítését vállalta magára, a Siófok-egyesület a kézimunka-oktatását, a tornatanárok orsz. egyesülete és az orsz. közegészségi egyesület a testi nevelés és iskolai közegészségi osztály előkészítését. — A Liszt Ferenc zeneművész-kör elhatározta, hogy a kongresszussal kapcsolatban hangversenyt rendez az orsz. kiállítás területén. — A magyar tanítók kaszinója az utolsó igazgató tanácsai ülésén elhatározta, hogy a kongresszus tagjainak fogadása és ellátása végett fogadó-bizottságot szervez. — Megjutalmazott tanítók. Gömörmegye legutóbbi közgyűlésén a magyar nyelv sikeres tanításáért a következő tanféléket jutalmazták meg különféle alapítványokból: Hanák Manó 110 frttal, Farkas József és Droppa József 69–69 frttal, Lukács Pétert, Némethi Kálmánt 40–40 frttal, Varga Gyulát, Laurenczy Istvánt, Frenyó Dánielt és Boross Ferenczet 30 30 frttal. — Vándortanító. A földm. miniszter, a közokt. miniszterrel egyetértőleg, Forgách Lajos békési néptanítót az V. kerületi vándortanítói állásra ideiglenes minőségben kinevezte. — A tanügyi tanítók Wlassics miniszter értesítette Kecskemét város közönségét, hogy a felállítandó tizenkét puszta iskola tanítóinak javadalmazását az államkincstár terhére hajlandó kiutalvánvozní.

Felelős szerkesztők: **Ember Károly**
és **Dr. Zelliger Vilmos.**

Pályázatok.

Esztergomi érseki megye.

Kis-Tapolcsány (Bárm) vasuti állomás helyben rk. népiskola I., II., III. osztály vezetéséhez egy okleveles altanító keresetik. Fizetése a szorgalmi idő alatt havi 15 frt, előleges részletekben. Etkezés a főtanítónál, külön szoba butorizzal, tisztogatás és fűtéssel. Vasárnapi iskola tanításáért 20 frt. Az állomás újévtől elfoglaltató Iskolaszéki elnökség.

A **bánkeszli** rk. magyar tannyelvű iskola második tanítói állomására 1896. január 3-ig pályázat hirdettek. Fizetés: Évi 300 frt előleges havi részletekben, butorizott szoba és fűtés. Köteleesség: egy osztályt önállóan vezetni és az ismétlőket a harmadik tanítóval felállva tanítani. Kelt Bánkeszlin (Nyitra) 1896. évi december 23-án. Flügler János plébános.

Egri érseki megye.

Az 51. számban megjelent feldebrői pályázat határideje 1896. január hó 15-ig meghosszabbítottatik.

Az **abaujhalmajl** — egri-megye, főkegyház — kántortanítói állomásra 1896. január 15-ikére pályázat hirdettek. Javadalmazása: 7163 örl első osztályu szántóföld, 7043 örl kitűnő kaszáló, 1200 örl rét, mindkettőnek jövedelme 150 frtra tehető. Párberből 12 köböl roze, 13 frt pénz, stóla 12 frt. Nyári legelő 2 szarvamarhára. Tandij a közösségtől 80 frt, fűzetéwpótlék 58

frt. Cselédek és más vallásnak gyermekeinek tanításáért mintegy 15 frt. Az ismétlősök oktatásáért az iskolakert fele jövedelme. 2 öl kemény tűzifa beszállítva. Lakás 2 szoba, konyha, kamra, istálló. A kérvények oklevéllel felszerelve jelzett napig Aszalóra u. p. Szikszó plébániahivatalhoz küldendők. A pályázók január 19-én, Halmajon személyesen jelentkezzenek. Az állomás azonnal elfoglalandó.

Erdélyi egyházmegye.

Az alsó-csernátoni (Háromszékv) rk. kántói állomásra, melylyel a harangozási és sekrestyesi teendők össze vannak kötve, pályázat hirdettetik 1896. január 15 ig. Jövedelme díjvelé szerint pénz és keas terményekben 344 frt 81 kr. Szabad lakás. Alcsernáton (Háromszék-megye) Kalit Fersnez rk. lelkész.

Nagyvárad egyházmegye.

Magyar-Csékai rk. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Jövedelem 204 frt 30 kr. készpénz, 12 régi nagy öl fa, melyből az iskola is fűtendő. 6 köböl kétszeres búza, 4 hold és 400 öl elsőrendű szántóföld jövedelme. Stólából mintegy 20 frt. Összesíthető jövedelme mintegy 420 frt s azonkívül két szoba, konyha s kamrából álló lakás és kert. Felszerelt kérvények 1896. január 9-ig Treuhauser József plébános úthoz küldendők Magyar-Csékére (Biharm.) Személyesen megjelenők előnyben részesülnek. Megválasztott állását haladéktalanul elfoglalni köteles.

Pécsi egyházmegye.

A magyar-hertelendi plébániához tartozó Barátur főközség róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat nyitattik. Ezen állomás évi javadalma: 1. Csinos lakás, mely áll 2 padlózott szobából, 2 konyhából, kamrából, pinczéből stb. szükséges melléképületekből, 2. Készpénz 112 frt, részint alapítván, okból, részint pedig a község pénztárából, 3. Van 4 drb szántóföld és 2 drb rét, mely 80 frtért mindenkor bérebeadható, 4. Ha a tanító munkáltatja a földjeit, akkor a község megszántja, a szénát és sarjút lekasálja, összegyűjti és behordja; a tanító udvarából a trágyát pedig kihordja. Továbbá minden 3 évből minden gazda visz a tanító földjére egy szekér trágyát, 4. A temető kaszálata, mely 5 frtért adható bérebe, 5. Minden pártól jár 2 nyolczada tiszta buza, 40 kr. lélekpénz és 8 liter bor. Jelenleg van 55 pár, 6. minden tanköteles után 80 kr. Tanköteles van 30, 7. 5 öl fa, fűvágva és helyszíne szállítva, melyből az iskola is fűtendő, 8. Stóla 10 frt. Tannyelv német-magyar. Csak okleveles és kántorságban jártas egyének pályázhatnak. A kellően felszerelt pályázati kérvények az 1896. évi január hó 6-ikáig alulirothoz küldendők. Kelt Magyar-Hertelenden, 1895 évi december hó 17-én, Raug Nándor plébános, iskolaszéki elnök.

Rozsnyói egyházmegye.

Baracznán (Gömör) a r. kath. kántói állomásra 1896. évi január 23-kára pályázat hirdettetik. Jövedelme: 1. Szántóföld 4 hold, melyből 3 holdat a hívek művelnek. 2. 69 véka szép rostált búza, mely biztosan bejön. 3. 50 véka zab biztos. 4. Mindennapi iskolások után 43 frt, ismétlősökért 7-8 frt. 5. 60 község erdejéből 1/2 telek után osztalék czímen felleumény. 6. 1/2 telek után marha és sertéslegető. 7. Ostyasütésért a hitközségből 1 véka buza és mise alapítványok után 1 frt 33 kr. 8. Stóla 30-40 frt. 9. Az állami kiegészítési évi járuléka 179 frt. Baracza u. p. Juge. 1895 évi december 23. Ecsedy Tivadar plébános s iskolaszéki elnök.

Szatmári egyházmegye.

Szatmári egyházmegyéhez tartozó batizi rk. iskolához tanító kerestetik. Fizetése uri lakáson kívül 300 frt. 3 köblös kitünő minőségű kert használata. A ki családos és zenéhez ért, előnyben részesül. Fizetésjavi-

tás kilátásba helyeztetik. Kérvények december 30-ig alulirothoz intézendők. Posta helyben. Kerekes Mihály plébános, Lázári. 2-2

Székesfehérvári egyházmegye.

Bieskére (Fejérm) okleveles róm. kath. tanító kerestetik. Évi díja 150 frt, reggeli, ebéd, vacsora főtanítónál, butorozott szoba, fűtés, takarítás. Az állomás azonnal elfoglalandó. Egyenlő minősítés mellett orgonálásban jártasak előnyvel bírnak. Kérvények december 31-ig Szarka Gyula plébános urhoz küldendők.

Szombathelyi egyházmegye.

A »Népnevelő« 49. és 50. számban megjelent Komjáthi (Vasm) róm. kath. kántortanítói állomásra hirdetett pályázat 1896. évi január 22-ig meghosszabbítottatik.

A bagonyai (Zalam) rk. iskolához osztálytanító kerestetik. Fizetése 335 frt, butorozott tisztességes szobából álló lakás, 10 frt faátalány, szobatakarításra 14 frt, ismétlő után 35-40 frt. Köteles a faiskolát kezelni. Tannyelv: magyar és vend, esetleg más szlav nyelv. Határidő január 15. Iskolaszéki elnökség Bagonyán, utolsó posta Dobronak. 2-2

Veszprémi egyházmegye.

Taranyba (Somogym) — az egyik tanító önállást nyervén — róm. kath. tanító kerestetik. Fizetés évi 300 frt, butorozott lakás és 1 1/2 öl fa. Tanítónak is pályázhatnak. Kérvények a plébániára küldendők. 2-2

Az iháros-berényi (Somogym) róm. kath. népiszkola segédtanítói állomásra pályázat hirdette ik. Fizetése havi 12 frt és teljes uri ellátás (élelmezés, mosás, világítás, fűtés, tisztogatás, butorozott szoba ágynemű nélkül). Okleveles esetleg képezdevégzett tanítók kérvényeket okmányaik másolatával Széppudvary József főtanítóhoz január 15-ig küldjék be. A megválasztott mellékjövödelme számíthat.

Heresznyére (Somogym) okl. esetleg képezdevégzett férfi vagy nőtanítói állomásra pályázat hirdettetik. Fizetés 300 forint butorozott lakással. Pályázók kérvényeket az iskolaszékhez címezve alulirothoz küldjék be. Az állás azonnal elfoglalandó. Ritter Benedek főtanító.

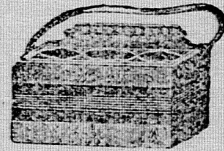
Ajánlás.

Segédtanítónak ajánkozik róm. kath. segéd-tanító. Megkeresések »Magyar« czímen kiadó-hivatalban.

Árjegyzéket küldök kívánatra

Pedálos-czimbalom, hegedű, fuvoia, czitera, intona, ariston, harmonika és mindennemű mechanikai zenemű

stb. hangszerek és azok mellékkeiről. Kiadásomban megjelentek: Czimbalom-iskola, írta: Kuliffay Izabella főhercegi zenetanárnő. Tartalmaz 94 dalt és számos Etüdet, ára 3 frt 50 kr. — Czimbalmozók folyóirata, szerk. Késmárky Árpád. Előzetés egy évre 4 frt 80 kr. Megjelenik 14 napha egyszer, 4-6 darabban — Magyar tilinkó-iskola, írta: Késmárky Á. Ára 1 frt. — Mindennemű hangszerek javítottak.



Horváth István 5 es. és k. fensége József főherczeg udv. szállítója

Budapest, Erzsébet-körút 2
és Kerepesi-út 46. sz.

Verlangen Sie

Probenummer (gratis u. franco) des deutschsprachigen
Wochenblattes »Die Ungarische Weinzeitung«.
Administration Budapest, VI., Desseffy-utca 45.

Az iskolai hatóságok és gondnokságok szives figyelmébe!

Uj!  Most jelent meg!  Uj!

Ezennel van szerencsénk tisztelettel becses tudomására hozni, hogy a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister úr megbizásából kiadásunkban megjelenő földrajzi iskolai fali térképek sorozatában megjelent:

ÁZSIA

iskolai fali térképe. (Politikai kiadás.)

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister megbizásából tervezte és rajzolta:

KOGUTOWICZ MANÓ

Mérték 1 : 8 millió. Nagysága 158×184 mm. (Lambert egyenlő területű azimutális vetületében.)

Bolti ára vászonra felhuzva védborítékban 9 forint, lécczel 11 forint.

A földrészek sorozatának megjelent első térképét

AFRIKÁT

a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister úr a következő rendelettel engedélyezte, illetve ajánlotta:

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Ministertől.
18315. szám.

A Gönczy Pál és Berghaus által szerkesztett Afrika iskolai fali térképe az újabb felfedezések eredményeit nem tartalmazván, a Hölzel és Társa (most Kogutowicz és Társa) magyar földrajzi intézetét egy új térkép kidolgozásával biztam meg.

E térkép a következő czim alatt jelent meg: »Afrika iskolai fali térképe. Kidolgozták Kogutowicz Manó és dr. Thirring Gusztáv.« Kinyomatása előtt megbíráltattam az orsz. közoktatási tanácsal és végleges szerkesztése vegett egy szakfőnökből álló bizottságot küldtem ki.

Erről a kir. tanfelügyelőséget (— tanterületi Főigazgatóságot, egyházi főoszt. Főhatóságot —) tudomás végett azzal értesitem, hogy a tudomány jelen állásának és a tanítás követelményeinek teljesen megfelelő ezen falitérkép megszerzését mindennemű iskolának melegen ajánlom.

Budapest, 1892. április hó 21-én.

A minister helyett:

Berzeviczy Albert, államtitkár.


Ázsia fali térképének kidolgozásánál is a legnagyobb gondot fordítottuk, úgy kiállítására, mint tartalmára, hogy a tudomány jelen állásának mértékét megüsse és a tanítás követelményeinek minden tekintetben megfelelő legyen. A rendelkezésünkre álló összes legújabb adatokat dolgoztuk fel és minden változásra tekintettel voltunk s így hisszük, hogy sikerült egy hézagot pótló térképet iskoláink részére készíteni, mivel az egyedül létező magyar szövegű Berghaus-Gönczy-féle teljesen elavult és ma már hasznavehetetlen.

A midőn fenti új fali térképnek az iskolák részére való beszerzését ajánlani van szerencsénk, nem mulaszthatjuk el a már megjelent fali térképeinkre is szives figyelmét különösen felhívni s kérni, hogy azokat is, a mennyiben még nem volnának meg, az iskola részére beszerezni méltóztassék.

Iskolai fali térképeinkből a következők jelentek meg:

	védborítékos lécczel	
Ázsia iskolai fali térképe (polit. kiadás)	9.—	11.—
Magyarország folyóhálózati fali térképe,		
» viaszos vászon (csak lécczel)	—	14.—
» iskolai fali térképe (pol. kiad.)	5.75	7.—
» hegy- és vízrajzi térképe . . .	5.75	7.—
Az Osztrák-Magyar Monarchia térképe		
(politikai kiadás)	5.75	7.—
A Föld képe féltetekben (a föld öt része)	8.50	10.50
Európa iskolai fali térképe (pol. kiadás)	6.—	7.25
» hegy- és vízrajzi térképe . . .	6.—	7.25
» a magyarok honfoglalása és a frank birodalom szétbomlása idejében	7.50	9.—
» a kereszties hadjáratok idejében (1217 közül Kr. ut)	7.50	9.—
» a renaissance és Mátyás király korában	7.50	9.—
» a XVIII. század elején (1718)	7.50	9.—
» a francia forradalom és Napoleon korában (1810)	7.50	9.—
Afrika iskolai térképe (politikai kiadás)	6.50	7.50
Palesztina, a bibliai események színhelye. Fali térkép	7.—	8.—

(Az árak forintokban és vászonra felvont példányokért értendőek.)

 Fali térképeink az egyedüliek, melyek a nagym. vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minister ur által ajánlva, illetve iskolai használatra elfogadva vannak.

Kapható a kiadónál **Kogutowicz és Társa** magyar földrajzi intézetében Budapest, V. Rudolf-rakpart 8 és a Szent-István-Társulat ügynökségénél Budapesten.